

Óli Jacobsen

olijacobsen@post.olivant.fo



Arne Petur Nicolaisen lumpaður í Fremmedlegiónina

Arne Nicolaisen (1918-1942) var sonur Hans Petur Nicolaisen (Petur í Pætursastovu í Havn) og Johannu Petrinu, fødd Petersen, úr Hoygarðshúsi í Oyndafirði

Arne gekk í Tórshavnar kommunu-skúla og Færøernes Mellem- og Realskole, men gavst har aftaná at hava tikið millumskúlaprógv við í 1934. Í skúlanum treivst hann ikki, og pápi hansara helt tað fara at gagna honum at fara við skúlaskípi. Arne fór nú við skúlaskípinum Georg Stage, og tað gekk so væl, at hann vist fór ein túr aftrat. Síðani var hann við skúlaskípinum Danmark. Aðrir føroyingar, sum vóru við samstundis, vóru Ebbe Müller, Hanus Jensen úr Skúvoy og Óli Lisberg úr Fámjin. Ebbe og Hanus komu heim aftur, meðan Óli búsettist í Vancouver í Canada.

Á teirri ferðini kom hann í 1936 til New Orleans í USA, har hann helt jól hjá pápabeiggja sínum, umrødda Johannes Nicolaisen.

Heimafturkomin mynstraði Arne við eini skonnartini Gerdu frá Svendborg, og av henni fór hann umborð á ein trolara úr Cuxhafen í Týsklandi.

Tá Danmark varð hersett í 1940 var Arne við S.S. Anna hjá reiðarinum J. Lauritsen. Hon varð tikin av Bretum og sett í sigling millum enskar havnir. Tá skrivaði hann til foreldrini, at nú kom hann skjótt heim, men so varð ikki.

Frakland chartraði skipið tíðliga í mai 1940, men í Rouen fór manningin í verkfall, tí Frakland rindaði minni í hýru enn tað, sum stóð í sáttmálanum, teir gjørdur í Onglandi. Aftaná at fransmenn høvdu tikið passini frá manningini, bað Arne um loyvi at sleppa heim til Føroyar.

Tað varð játtað. Hann fekk boð um at pakka, og at hann kundi fara

eftir sjófartsbókini, passinum og øðrum inni á tollstovuni.

Hann fór so í land, men har stóðu politistar fyrri honum beinanvegin, hann setti fótin á kaiuna, og teir kravdu at síggja pappírini. Hann segði sum var, at hann skuldi eftir teimum á tollstovunu, men teir lurtaðu ikki eftir honum

Men hann varð handtikin og settur í fangahús uttan avhoyring fyrri at vera komin til Fraklands uttan pass. Arne bað um, at fáa boð til danska konsulatið, men einki hjálp.

Løgreglan legði fyrri hann eitt skjal á fronskum máli at skriva undir fyrri at sleppa leysur. Arne noktaði í 11 dagar at skriva undir, tí hann skilti ikki franskt. Hann varð tí sitandi í fangahúsinum – men nú uttan at fáa mat - til svongdin gjørdist ov stór, og so skrivaði hann undir.

Nú vísti seg, at Arne hevði skrivað undir uppá at vera hermaður í Fremmanda Legiónini. Har varð hann lærður at handfara eina maskinbyrsu saman við einum russara. Teir vórðu so sendir í kríggj móti Týsklandi. Arne fortaldi, at teir ta einu ferðina lógu væl fyrri og raktu fleiri týskarar.

Men fransmenn máttu hopaðu undan at enda, og Arne varð tikin fangi og fluttur frá legu til legu, altíð til gongu. Livikorini har vóru sera vánalig og maturin lítil og eingin. Onkuntíð stoytti ein bilur eina last av rótum á jørðina í leguni, so máttu fangarnir berjast um tær. Tað var einasti matur teir fingi.

Tá Frakland gav seg yvir tann 22. juni 1940, varð tann franski herurin avvápnaður og sendur til hús. Teir »sjálvbodnu« hermenninir vórðu savnaðir í interneringsleguni Septfonds nærhendis Montauban í Vichy-Fraklandi.

Henda legan læt upp í 1939 at hýsa fólki, sum rýmdu úr Spania, tá Franco kom til valdið. Síðani komu jødar, sum flýggjaðu undan nazismuni, og at enda hermenninir.

Hetta var ein arbeiðslega. Arne sló grót til skerv og legði jarnbreytir. Hetta var eitt strævið arbeiði fyrri menn, sum búðu illa og fingi vánaligan mat.

Tá Arne hevði verið eina tíð

í fangaleguni, komu boð um, at fangarnir skuldu sendast til eysturhermótið. Men Arne sýtti. Hann dugdi nú so mikið av týskum, at hann kundi greiða frá, hvat honum hevði verið fyrri.

Arne var horvin

Heima í Føroyum vistu foreldrini ikki, hvar Arne var. Pápin skrivaði honum brøv og sendi tey til ein skipsmeklara í Glasgow, sum royndi at finna hann. Í mars 1941 komu brøvini aftur til Føroyar við boðunum, at einki var at frætta frá Arna og S.S. Anna, síðani skipið fór til Fraklands.

Pápabeiggi Arna, Johannes, sum nú búði í USA, fekk myndugleikar har at leita eftir honum, men uttan úrslit.

Eina ferð kom hansara navn í bland við ein annan Arna, meðan leitað varð eftir honum. Hetta var Arne Sofus Petersen, ættaður úr Oyndarfirði, sum sigldi kring knøttin við donskum skipi. Hann var tá trúlovaður við Martinu Tausen av Eiði.

Tá kundi Martina vátta, at hetta var hvør sín Arne, men teir vóru systkinabørn.

Tríggjar pápasystrar og tveir pápabeiggjar Arna búðu í Danmark. Teimum eydnaðist at finna hann, og at fáa týskarar at sleppa honum leysum.

Í november 1941 kom Arne til Keypmannahavnar, men tá var hann so illa farin av tuberklasjúku, at honum beyð ikki bøtur. Hann varð lagdur inn á Øresundhospitalet í januar 1942, og har doyði Arne Nicolaisen tann 13. august 1942.

Illu fyrrikomin í Keypmannahavn

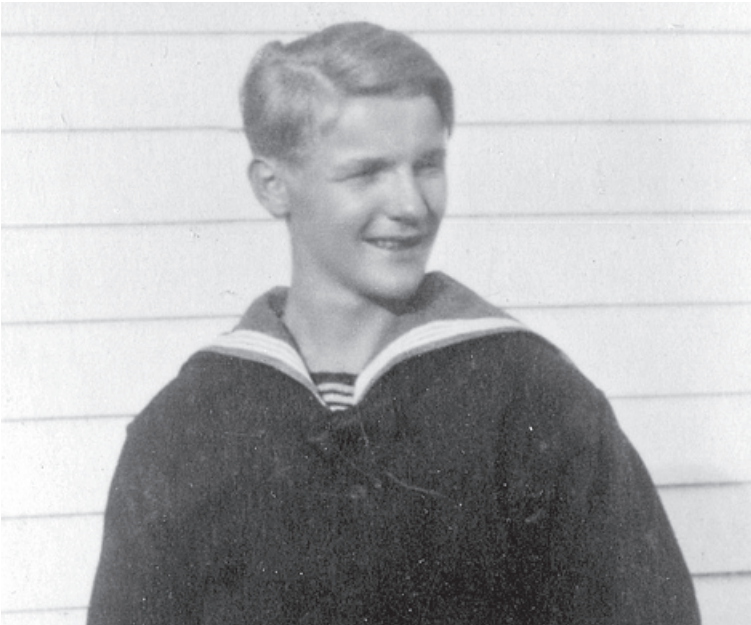
Niels J. Arge skrivar, at Øssur Esturoy, sum eisini sigldi undir krígunum, legðist uppá land og fór á fjarritaraskúla í Keypmannahavn. Ein morgun hann gekk á Kongens Nytorv, hvakk hann við, tí hann bar kenslu á ein mann, sum sat á einum bonki.

»Er tað ikki Arne?« spurdi hann.

Jú hetta var Arne á Landavegnum, men hann var í útlenskum hermannabúna, so hann var ikki lættur at kenna.

Øssur sá, at hann var illa fyrrikomin, so teir fóru oman á ta væl kendu kaffi- og matstovuna hjá Jensen í Toldbodgøtu. Meðan teir ótu greiddi Arne frá tí, sum honum var viðurfarist. Hann var beint tá komin til Danmarkar við hermannatoki. Ferðin hevði verið drúgv og strævin.

Arne tók eitt pappír innast av



Arne Nicolaisen fekk ein harða lagnu



Beiggin Nickels royndi saman við hinum systkjunum í Danmark at leita Arna upp. Nickels er helst fyrsti føroyingur, sum hevur verið diakonur

kroppinum. Hann segði, at hetta var pappír uppá, at hann var útskrivaður úr tí fronsku fremmanda-legiónini.

Hann hevði ongar pengar og ikki onnur klæði enn hermannabúnan hann var í.

Dagin fyrri hevði hann verið á reiðarínum at fáa tað, sum hann átti tilgóðar. Men har var einki at gera, tí teir høvdu einki pappír frá skipinum. Frá sínum fakfelag kundi hann einki fáa fyrr enn eina viku seinni.

Øssur fortaldi tá Arna, at føroyingar kundu fáa lagalig lán frá forsætismálaráðnum. Tað vóru hesi lán, sum seinni, tá tey vórðu goldin aftur, blivu grundfæið hjá Dansk-Færøsk Kulturfond, sum kom at stuðla ymiskum mentunnar-virksemi í Føroyum.

Teir fóru so hagar, og væl bar til. Seinni frætti Øssur, at Arne

var innlagdur á sjúkrahúsi, og har vitjaði hann Arna.

Kríggj í Havn

Øssur og Arni kendust væl frá tí, teir vóru smádreingir. Teir spældu ikki saman, men rættarádreingir »kríggjaðust« javnan móti landavegreingjum.

»Teir høvdu eitt fangahol á Debesartrøð, sum varð gjørt av kassafjalum, og vit høvdu ein skansa á Rossatrøðni hjá Poul Müller. Jú hetta var tikið í álvara við krígsavbjóðing og tíð og stað, alt skrivað á donskum.

At verða tikin fangi og fáa buksuvatn var stór skomm, sum var ring at bera. Teir vunnu altíð, men teir vóru eisini meiri fjølmentir. Tað eru góð minnir, men tá kríggj varð veruleiki, kom tað at kosta Arna lívið«, segði Øssur frá.

Komandi partur

Komandi tveir partarnir verða um eina aðra serliga lagnu undir seinna heimsbardaga. Hetta er tann hjá Honnu og Petur W. Jacobsen av Eiði. Hann var fleiri ár í russiskum fangalegum.

Aftaná verður ein røð við søguna hjá ættini hjá Christian Djurhuus, fyrrverandi lögmanni. Vit hava eisini hitt son hansara Ejler.